

LBPRIS

We know
books

Petrucelli della Gattinna

MEMORIILE LUI
IUDA ISCARIOTUL

TRADUCERE DE VIRGILIU G. POIENARU

Paul Editions

I

Era în 15 ale lunii Tișrei, în seara sărbătorii Tabernacolelor, în al șaptelea an al guvernării lui Pontiu Pilat la Ierusalim.

Orașul era ca un furnicar datorită străinilor veniți din toate părțile Iudeei, Galileei, Preei, Idumeei, din orașele grecești și romane, cum și din marginile deșertului și ale mării. Pretutindeni mișcarea se mărea, veselia fierbea pe uliți, în piețe, pe colinele care înconjoară promontorium orașului și ilumina toate figurile.

Recolta strugurilor fusese abundentă. Oamenii se ghemuiau pe puntea Xistus spre a se duce de la Sion la Templu pe Moriah ca să prezinte ofranda lor lui Iehova.

Este atât de simplu a mulțumi lui Dumnezeu, în veselie când nu-L uită lumea! Se grăbeau, căci soarele arăta ora a cincea și peste puțin cornul de berbec avera să sune pe terasele Templului și să anunțe că sabbathul începe.

O circumstanță extraordinară mărise în acel an mulțimea străinilor. Femeia procuratorului sosea de la Roma. Guvernatorul Siriei, Pomponiu Flacu, părăsise Antiochia și se dusese la Iopa pentru a o primi pe nepoata lui Tiberiu. Pilat ordonase sărbători de circ, în onoarea Claudiei, femeia sa, și a guvernatorului. Orașul Ierusalim trimisese la Iopa o deputație ca să o acompanieze pe nobila romană. Cu toate acestea Pilat, care trebuia să mergă cu membrii aristocrației și ai sacerdoțiului evreu, în ultimul moment se îmbolnăvise și-i lăsase să plece singuri. Aceasta dădea motive de diverse bârfe poporului, și motive de diverse reflecții saganului¹ și mie. Prin urmare, singurul punct al Ierusalimului înfundat în tăcere și în liniște era culmea Sionului, unde se răsăteau cele trei turnuri și palatul lui Irod situat la picioarele lor.

Și cu toate acestea călătorii soseau a doua zi.

Într-o cameră de la al doilea etaj al palatului lui Hanah, chiar la această oră, patru persoane erau reunite: Hanah și eu, saduceni, Moab, essenianul, Menahem, cel din urmă fiu al lui Iuda din

¹ Titlul ce se dădea celor însărcinați cu funcțiile spirituale și reglementarea riturilor atașate la sarcina marelui preot.

Gamala. Noi îi așteptam pe Isus Bar-Abbas, herodianul, și pe Justus, fratele femeii lui Gamaliel, fariseul, fiu al lui Simeon, rector al marelui colegiu, și el însuși fiu al faimosului Hillel.

Nici unul dintre noi nu vorbea.

Hanah, făcându-se că meditează, dormita.

Moab, făcându-se că se roagă, ghemuit într-un colț, mistuia vreun fel de scârboasă mâncare de lăcuste pe care o înghițise câteva ore mai înainte și care reflecta și preumbla pe figura sa toate culorile curcubeului.

Menahem își ascundea nerăbdarea de a merge să vadă femeile Sionului la fântâna lui Ezekiel, făcând pași grei pe lespezile de granit lustruite a sălii saganului, ca și cum ar fi mers pe drumurile de cămile din Galilea, și-l făcea să tresară pe fostul mare preot.

Eu stăteam în picioare, lângă o fereastră care se deschidea în fața Templului, privind soarele care coborându-se după Moriah îl presăra cu scânteii de aur; și cugetam la Maria.

Cu toate acestea, ne adunasem pentru un motiv teribil. Căci omul nu este niciodată mai nepăsător decât în momentele când soarta sa stă deasupra abisului. Vina mea era oare? Cerul era așa de albastru! Golgota, muntele Măslinilor, Garebul, Besetha se înfășurau în mantia lor violetă de seară! Muntele de marmură și de aur al Moriahului strălucea cu atâta cochetărie. Poporul din stradă râdea așa de tare, porumbul sălbatic gema așa de plângător; vântul toamnei, așa de cald încă mângâia cu atâta dulceață palmierul, sicomorul, portocalul, aloiul, măslinul, vălurile femeilor, albiilor nori — care nu puteau fi decât aripele heruvimilor lui Dumnezeu — încât mi se părea imposibil a-mi întorce privirea de la această sărbătoare de seninătate și de lumină pentru a o cufunda în sânge!

Manahem se apropie de mine și, scoțând capul său bronzat pe fereastră, zise:

— Dar ei nu mai vin? Nu au să vină?

— Nevoiașul de Bar-Abbas are bătături la picioare, răspunsei eu liniștit.

— Peste o oră porțile orașului vor fi închise, replică Menahem.

— Ești invitat să cinezi la Pilat?

— Nu, dar să rămâi afară, expus la vântul nopții și la roua dimineții...

Să capeți guturai în astă-noapte, când trebuie să fii crucificat mâine seară...

- Mâine este sabat, respunde Menahem fără a se tulbura.
- Atunci poimâine.
- Crezi că o să se sfârșescă astă-seară?
- Știu eu! Totul depinde de voi.

Hahah mă chemă.

Menahem rămase cugetând, cu spatele rezemat de fereastră, cu capul în sus, cu privirea pierdută spre cer. I l-am arătat lui Hanah care ridică din umeri. Această stâncă de piatră nu se mișca de nimic.

Pe atunci Menahem avea aceeași vârstă ca mine: 23 de ani neîmpliniți. Era mai înalt decât talia obișnuită a bărbaților din Siria; solid ca turnul Hippianei. Soarele apunând, luminându-i jumătate din figură dădea pielii sale părлите reflexe aurite. Nasul său puțin recurbat, buzele sale roze și cărnoase, dinții săi albi ca ai carnasierelor deșertului, fruntea sa cufundată în mijlocul unei păduri de păr negru asemenea cu cel al Iudithei, cu cărare în mijlocul capului după moda galileenilor, gâtul său lung, rotund, neted ca o coloană de porfir, totul indica în el curajul, forța, voința, amorul. Admiram această figură jumătate în umbră jumătate cufundându-se în lumină, această privire care străbatea insondabilul. Menahem purta o tunică de culoarea vinului, încinsă în talie cu o eșarfă albă, din care ieșea o spadă cu mânerul de aur, mai scurtă decât cea a romanilor. O manta neagră îi acoperea corpul până la genunchi.

Bă! zisei eu în fine, întorcându-îmi ochii de la ei; o să fie un ospeț regal pentru câinii de la prăpastia cu cadavre.

În acest moment, o voce țipătoare, pași zgomotoși se auziră mai întâi la poarta din uliță și, curând după aceea, pe scări, în anticameră. Apoi ușa se deschise și Bar-Abbas, urmat de Justus, intră triumfător.

— Nu-i vina mea sagane!, urlă el, nu-i vina mea, dracu să mă faci mare-preot dacă am întârziat. Am ceva ciudat să vă spun.

Unde sosea Bar-Abbas, intra zgomotul. În tot locul unde se prezenta el era împresurat, mângâiat. El începea a provoca râsul și sfârșea primind lovituri. Cearta urma pașii săi. Dacă într-o zi el n-ar fi primit lovituri, seara îi venea să se spânzure. Pentru a se consola, el se îmbăta.

Persoana sa era pe dos. Partea stângă a corpului său împingea înaintea și în sus partea dreaptă: astfel că ochii alergau după vârful tâmpiei, gura către ureche: nasul, barba totul se ridica de la răsărit la apus. O lovitură de sabie a unui gladiator, căpătată în o ceartă, cauzase această deviație pe chipul său. Despre dinți, nu mai era vorba. O barbă căruntă, părul cărunt, serveau de încadrare nasului său roșu colorat cu albastru, plin de pori negri și păroși. El era scurt și gras și cu picioarele cam strâmbe.

Bar-Abbas servise în legiunile romane timp de 20 ani, călare și pedestru, apoi se întorsese la Ierusalim, lângă femeia sa care crezându-l de zece ori mort se consolase de 20 de ori. Nimeni nu ar fi putut spune în ce zeu credea, dacă acest teribil păgân nu s-ar fi silit a arăta, de la ora 6 dimineața până la 6 seara, că-l adoră pe Bachus și pe zeița *Stercuția*. Nimeni nu-l văzuse niciodată cu o tunică sau manta care să nu fie în zdrențe.

Un astfel de om, născut în Perea, nu putea să se înroleze decât între erodiani și să devină unul din șefii lor.

Intrând, Bar-Abbas, calcă pe picioarele goale ale lui Moab, îl îmbrânci pe Menahem, întinse mâna ca să-îmi tragă punga din cingătoare, împinse pe sagan pentru a-și face loc lângă el și, ridicându-se cu furie, lovi cu capul în stomacul lui Justus. Mâinile sale deja se preumblaseră prin toate părțile, în părul lui Moab, pe mantia lui Menahem, în buzunarul saganului, pe masă pentru a lua o hârtie, pe o mobilă pentru a întoarce cheia în broască. În fine, păru că își recapătă echilibrul în mijlocul sălii și după ce căscă ca un om căreia îi e foame, după ce pocni din limbă ca un om căruia îi era sete — el avea mare foame și sete — strigă cu o voce ascuțită:

— Zău, da, o să vă spun: asta vine la socoteală ca un pat la niște tineri însurați.

— Fii scurt, mai cu deosebire, zise saganul.

— Ca totdeauna, sagine. Da, l-am întâlnit pe Justus sub colonada lui Irod, și mă dusesem cu el la Templu pentru a prezenta ca și ceilalți ofranda mea lui Dumnezeu. Voiam să fiu galant, era să-i ofer un june taur. Mă apropii în obor de un neguțător și îl întreb prețul. 20 schekeli (100 fr.), îmi răspunse:

— L-ai furat, zisei eu, pentru a vinde un așa de nobil animal pe un preț așa de mic? 20 schekeli? Asta-i de pomană.

— Mă iartă, zise neguțătorul, 20 schekeli? Am spus 25!

— Așa da! răspunsei eu și bag mâna în buzunarul tunicii mele, la dreapta. Scotocesc, scotocesc, n-aveam 25 schekeli. Bun, îmi zise Justus, oferindu-mi atunci un berbec.

— Adevărat, zisei eu, un berbec, chiar un rege poate da așa ofrandă. Și mă adresez unui păstor din munții lui Moab care vindea unul superb.

— Cât ceri pe această vită?

— 20 dinari, căpitane, răspunse munteanul.

— Fugi d-acolo, un berbec care are niște coarne care ar face să crape de necaz pe Moise, care are lâna așa de dulce ca mustața rectorului Simeon? Ce! Animalele abundă în țara ta. Și bag mâna în buzunarul stâng. N-aveam 20 dinari.

— Aide! Îmi zise Justus, oferă atunci un ied. Asta este, zisei eu, un ied este destul. Îmi place iedul, pentru ce Dumnezeu ar avea un gust mai dificil decât mine bătrânul legionar al lui Augustus și al lui Tiberius. Ochesc într-un colț un om din Samaria care avea un ied superb alb cu pete brune, un bot roșu ca o vergură de la Templu, ochi languroși și voalați de o lacrimă. L-ar fi înghițit cineva sărutându-l fript în frigare, și scaldat într-o rouă de apă și de undelemn, cu o ramură de rozmarin. Nu ceru decât 3 dinari (2 fr. 50). Scot punga de la cingătoare: cei trei dinari nu figurau!

— Ascultă-mă!, îmi zise Justus, un porumbel, asta-i tot ce-ți trebuie; cumpără unul și sfârșește odată!

— Dar nu mă gândeam decât la asta de azi-dimineață, replicai eu. Un porumbel alb ca aripile unui heruvim... Oare heruvimii au aripile albe, sagane? Tu trebuie să știi asta! Astfel mă decid pentru porumbel. Nu costă decât o jumătate de dinar. Caut, scotocesc în toate buzunarele mele, apoi întind mâna către amicul meu Justus și îi zic: împrumută-mi o jumătate de dinar. Ah!, de ați fi văzut cum s-a strâmbat acest băiat! Ar fi zis cineva că-i cer un dinte.

— Asta-i pentru că, zise Justus, ți-am împrumutat atâția schekeli, dinari și jumătate dinari...

— Bun, îmi zisei: uite că mi cere înapoi acum!

În fine, scoțând un suspin care ar fi răsturnat turnul Mariamnei, Justus îmi dă moneda cerută. Știți una? Nu mâncasem din ajun, și drept băutură nu înghițisem decât câteva gâlgâituri de apă din fântâna lui Solomon. Dumnezeu primise atâtea animale de toate speciile, încât abia ar fi acceptat nobilul cap al marelui preot

Caiafa. Mă decisei deci a bea porumbelul meu și pun moneda în buzunar, când niște mari strigăte se aud în partea porții de bronz. O gălăgie fără de mine în orașul Ierusalim!, îmi zisei: asta nu se poate. Și alerg. Erau niște derbedei care găsind o tânără femeie în foburgul Bezetha, în flagrant act de adulter cu un soldat legionar roman, o duceau înaintea sanhedrinului pentru a o condamna a fi lapidată.

Moab ridică capul ce-l ținuse până atunci rezemat pe genunchi.

— Femeia era tânără și frumoasă încă, continuă Bar-Abbas, cu toate urmele mizerii ce se constată pe trăsăturile și pe hainele sale. O cunoșteam deja. Era de la Ericho și se numește Lia. Bărbatul său, trecând în secta esenienilor o abandonase de doi ani cu copilul său. Ea trăia dărâcînd lână. Desigur, lucrul scăzuse. Scribii și fariseii care erau în curtea gentililor și gărzii Templului se adunară împrejurul grupului care o târa pe femeia despletită, pierdută în lacrimi și strigând: Oh! sârmanul meu copil! sârmanul meu copil! — Uite, zise atunci un levit: dacă am merge să vedem ce zice despre acesta rabinul din Galilea care predică acolo, lângă puțul lui Solomon? Da, da răspunseră în cor toți paraziții Templului, să o ducem la rabinul Galileei. — De dimineață acest rabin umblase din curte în curte și din portic în portic adunând lume în jurul lui și vorbind poporului. — El îi supăraseră, îi exasperaseră pe farisei luând în răs faptele și vorbele lor. El vorbise contra sabatului, contra spălării mâinilor, contra practicilor exterioare ale cultului, despre toate, în fine. Poporul zicea: Dar să vedem, ori acest rabin nu este cumva puțin profet, vreo bucațică de mesie?

El nu răspunse nici da, nici nu, dar îi scăpase din gură când o parabolă, când unu astfel de *galimatias* de cuvinte încât Satan ar fi sugrumat pe cel ce ar fi înțeles de-i câine sau lup. Fariseii credeau că l-au prins de astă-dată. Legea lui Moise este clară ca fântâna de la Siloam. Împinseră deci femeia în partea rabinului și toată lumea se înghesui pentru a vedea și a auzi. Cazul era grav; răspunsul trebuia să fie precis. Pilat râde de adulter care, pentru el, nu este nici crimă nici păcat. Ce era să răspundă rabinul? Să o condamne pe femeie? Se certa cu Pilat. Să o absolve? Se certa cu Moise. Rabine, îi strigară din toate părțile, iată o femeie pe care am prins-o asupra faptului chiar a adulterului. Este măritată, toată lumea o știe, ea singură mărturisește. Hm! făcu rabinul, fără a ridica capul și făcându-se că continuă a trage arabescuri pe

nisipul din curte. — Dascăle, strigă, plină de disperare sărmana femeie, îmi era foame, copilului meu îi era foame; nu mâncasem de 2 zile; n-avem nici o fărâmitură de pâine, nici un dinar, vatra e rece. Rabinul ridică ochii asupra femeii și o privi câteva momente. — Da, murmură el și continuă a trage semnele sale pe țărână. — Legea lui Moise este precisă, zise Gamaliel care urmase mulțimea. — Ce ne ordonă această lege? întrebă rabinul liniștit. — A o ucide cu lovituri de pietre, se strigă din toate părțile.

Moab, care ascultase povestirea lui Bar-Abbas, în acest moment se ridică drept în sus ca și cum ar fi călcat pe o viperă. Era de o paloare înspăimântătoare, dar nu pronunță nici un cuvânt. Noi îl privirăm mirați. Bar-Abbas continuă:

— Sărmana femeie nu înceta de a striga: iertare, iertare îmi era foame, copilului meu îi era foame, nu găseam de lucru, n-aveam bani, nu mi se dădea de pomană. — Cum spune legea?, repetă rabinul adresându-se lui Gamaliel. — Tu, care înveți atâtea lucruri trebuie să o știi, replică președintele colegiului. — Părerea ta este așadar ca ea să fie lapidată, insistă rabinul. — Așa zice legea, replică Gamaliel. — Bine, atunci, zise galileanul, ridicându-se și dominând cu privirea sa această adunătură curioasă, plină de anxietate. Bine, urmă el, acela dintre voi care se crede fără păcat să arunce cea dintâi piatră. Această vorbă fu ca un cuvânt magic. Toată mulțimea rămase un moment mirată, neînțelegând, nepricepând nimic, apoi fiecare, cu capul în jos, cu ochii holbați, se depărtă în tăcere. Rabinul se apropie atunci de femeie, care căzuse mai leșinată în țărână, îi puse pe ascuns o monedă în mână, singura poate ce o fi avut, și îi zise cu un dulce surâs: — Du-te, sărmană femeie, du-te și nu mai păcătui. Văzându-l ridicându-se zisei: Uite!, dar acest rabin este nepotul meu! El nu mă auzise poate. Atunci mă apropiai de el. Înțelegeți, dacă aș putea atrage pe un om de asemenea valoare în proiectul nostru!..., îmi ziceam eu. — Nepoate îi zisei, nu-l mai recunoști pe bărbatul surorii soției lui Iosif, tatăl tău? Rabinul ridică încet capul, opri privirea asupra mea. Această privire se luminează, se dilată, se aprinse, el făcu un pas îndărăt și îmi zise: Du-te unchiule!

— Nu, nu, întrerupse Justus, el ți-a zis: îndărăt, infame, îndărăt! Și vocea sa așa de dulce un moment mai înainte, părea că zguduie Templul.

— Da, da, poate o fi zis și aceasta, continuă Bar-Abbas. Îl cunosc;

acest băiat a fost totdeauna mizantrop și puțin respectuos pentru rudele sale. Așa, nu am dat atenție și obstinat în proiectul meu de a-l face să împărtășească planurile noastre, îi șoptii o vorbă, cerându-i de a se uni cu noi pentru a elibera pe Israel de pângărirea gentililor. A da!, el continua mereu a striga: Mergi...

— Îndărăt, infame, îndărăt, repetă Justus.

— Pentru că ții atâta, fie, adăugă Bar-Abbas. Atunci am părăsit Templul prin Poarta Daurita și iată-ne, puțin cam târziu, mi se pare.

Hanah ascultase această povestire cu răbdare exclamând numai: Iar acest om! când Bar-Abbas îl numea pe rabinul Galileei. Eu îl urmărisem cu interes, Menahem cu indiferință, Moab părea zdrobit. În fine Hanah ridicându-se zise:

— N-avem timp de pierdut. Să revenim la afacerea noastră. Nimic nu este de schimbat în planul hotărât. Iată acum instrucțiunile definitive, pe care le veți duce la consiliul de 35, am adăugat eu, prezentând o hârtie lui Menahem. Mâine este sabat, explozia revoltei este decisă pentru poimâine. Dacă va trebui a schimba ceva, mâine seară, o veți afla aici la a 4-a oră.

— Astfel, să ne explicăm bine, zise Menahem. Poimâine vom intra în oraș prin 3 porți, în 3 coloane, fără steaguri și fără arme, pentru a nu da bănuieli, și strigând: Jos apeductele! nu vrem apeducte! Respectarea ofrandei care este moneda lui Dumnezeu iar nu a poporului său a lui Cezar.

— Da, replică Hanah.

— Ne vom prezenta înaintea Pretoriului și vom cere să îl vedem pe Pilat.

— Da, replică încă Hanah.

— Atunci, când Pilat va ieși și va cere ca o comisie să mergă a-i vorbi, Moab și cu mine vom ieși afară din rândurile poporului și vom merge către el.

— Da, adăugă Hanah.

— Vom prezenta o hârtie lui Pilat. El o va lua, naturalmente o va deschide și va începe a o citi; atunci Moab de o parte, eu de alta, ne vom arunca asupra lui și îl vom ucide?

— Eu nu-l voi ucide, zise Moab liniștit ridicându-se; nu-l voi ucide pe acest om.

— Ce! zise Hanah, pironind ochii săi verzi-galben deschiși asupra lui Moab.

— Nu, reluă Moab cu fermitate, nu-l voi ucide pe acest om.

Hanah își înfipse dinții galbeni în buzele sale vinete și neputând deveni palid, fiind brun, deveni livid.

— Să ne explicăm, zise el în fine cu o voce tremurătoare de mânie. Cele cinci părți principale ale regatului lui Irod cel Mare nu au numit 40 de delegați pentru a se înțelege asupra mijlocului de a goni împreună pe străinii de pe pământul părinților și al Dumnezeului lor?

— Da, zise Moab.

— Cei 40 de delegați nu au ales un consiliu de 5 dintre capii lor, și pe mine ca președinte al acestui consiliu?

— Da, replică Moab, este adevărat.

— Esenienii nu te-au delegat ca reprezentant al lor pe tine, Moab bar Samuel de la Bethabara? Și tu n-ai asistat la conferințele noastre, n-ai discutat și aprobat planurile noastre?

— Așa este!, exclamă Moab.

— Consiliul a decis să începem prin a scăpa de Pilat, pentru a arunca tulburarea și spaima în mijlocul romanilor pentru a-i distra mai lesne la strigătul lui Dumnezeu și al patriei.

— Nu neg nimic din toate acestea, zise Moab. Numele noastre 5 singure au fost puse într-o urnă — căci nu trebuia ca un astfel de secret să fie comunicat la 40 de persoane — și numele meu a ieșit cel dintâi, apoi cel al lui Menahem. Da, este adevărat. Cu toate acestea, nu-l voi ucide pe Pilat. Ea nu o voiește.

— Ea! exclamă saganul, cine ea?

— Ea, răspuse Moab.

— Dar în fine, e mama ta?

— Nu.

— Sora ta?

— Nu.

— Femeia ta?

— Nu.

— Concubina, regina, logodnica ta, cine dar?

— Nu, nu, nu, este ea. Asta-i tot, mai mult decât aceasta, mai mult decât orice; este ea.

— Acest om este nebun sau laș!, strigă saganul.

— Nu, zise Moab liniștit, ordonați-mi a-l ucide pe marele preot, pe tetrarh, pe rector, pe guvernatorul Siriei, pe Cezar chiar și plec la Roma în acest moment și-l ucid. Dar nu-l voi ucide pe Pilat. Ea nu o voiește.

— Să vedem, zise Menahem interpunându-se, acesta e un mister care nu mi se pare aproape a se descurca, și *shofa* templului o să sune, porțile se vor închide și frații noștri așteaptă în valea Iosafatului ultimele instrucțiuni. Dacă Moab se retrage, eu sunt totdeauna gata și cred că voi fi de-ajuns singur. Dumnezeu mi-a dat un braț de care inamicii săi, precum și tiranii țării noastre și animalele sălbatice ale deșertului, s-au obișnuit a se teme.

— Iau eu locul lui Moab, zisei atunci.

— Nu, nu, întrerupse saganul; nu este vorba de asta.

Nu ne interesează un braț mai mult sau mai puțin, un om sau un altul pentru a împlini această operă sfântă. Este vorba de jurământ. Ei bine, ieri ați jurat toți pe Ephodiu, ca cei ieșiți la sorți să împlinescă sacrificiul tiranului Iudeei. Astăzi, unul dintre cei pe care soarta îl alesese, ne zice: nu mai vreau pentru că este o Ea care nu o voiește. Ce târg facem deci cu Dumnezeu, cu jurământul, cu vorba, cu onoarea noastră? Ce siguranță avem așadar pentru secretul împărtășit unui om care pune o Ea mai presus de datoria sa?

— Destulă, zise Moab, înaintând către masa saganului. Îndată ce o bănuială se ridică, chestiunea este retezată. Ursita mea luptă contra datoriei mele. Intervenți în numele lui Dumnezeu; n-am nimic a spune. Îl voi ucide pe Pilat și mă voi ucide peste corpul său. Adio! Voi înfrânge preceptele sectei mele² care detestă sângele; dar vreau să ispășesc greșeala mea ucigând mai întâi inima mea, care era a ei, apoi corpul meu care era al vostru. Merg să mă întâlnesc cu frații noștri.

Și zicând aceasta, Moab, discipolul Botezătorului, ridică capul său ars de soarele deșertului, mândru ca vârfurile Libanului, preumblă peste noi privirea sa albastră ca cerul, își potrivește în jurul corpului tunica de postav din păr de cămilă, strânse centura de piele, își scutură părul negru și creț ca cel al lui Samson și ieși.

Un moment de tăcere lugubră, dureroasă, urmă această plecare. Saganul o întrerupse:

---

² «Essenienii erau împotriva războiului. Dar îndată ce țara era amenințată, ei arătau un curaj nedomolit. În războiul contra romanilor, ei alergară în apărarea Ierusalimului și dădură un mare număr de martiri puși pe cruce, aruncați în circuri și torturați de învingători.» Salvatorul, I, pag. 166. Iosef. Războaiele evreilor, cart. II, cap. II. Antichități, cart. XVIII, cap. II.